

„Edinost“

Izšla je enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 4. uri zvečer.

Naročnina znaša:

za celo leto 24 kron
za pol leta 12 „
za četrt leta 6 „
za mesec 2 kroni

Isročno je plačevati naprej. Na naročbo brez priložene naročnice se sprava ne odira.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo poimenane številke po 6 stotink (3 avc.); vsem Trsta pa po 8 stotink (4 avc.).

Telefon št. 870.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglaš

se računajo po vrstah v petlin. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslane, osmrtnice in javne zahvale domaći oglašit. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglaš sprejema upravništvo. Naročnino in oglaš je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Garzina št. 12. Upravništvo, in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik koncesij lista „Edinost“

Nacionalna tiskarna koncesija lista „Edinost“, v Trst

Nadškof dr. Stadler in velika politika.

Čudna je usoda na delovanju in postopanju velikega hrvatskega rodoljuba, nadškofa dr. Stadlerja, in kar je doživel zadnje tedne, je naravnost velika ironija njegovega delovanja. V obče je znano, da si nadškof dr. Stadler pridobiva velikih zaslug za katoliško cerkev v Bosni in Hercegovini, in da misli o tem služiti Rimu, Avstriji in Hrvatim. Rim ga radi tega ceni visoko, Avstrija ga pospešuje, in Hrvatje vidijo v njem velikega podpornika svojim političnim težnjam. Največa dva činitelja v Avstro-Ogerski: politika in katoliška cerkev sta na strani dr. Stadlerja, in Hrvatje ga postavljajo neposredno poleg Strossmayerja; kdo bi mogel misliti, da tudi dr. Stadlerja zadene analogen udarec, kakor pred mnogimi leti v Belovaru — Strossmayerja?!

Strossmayer ljubi svoj narod, kakor nihče bolj; on je prelat prve vrste in, rekli bi, prvi katolik v Avstro-Ogerski! In nihče ni bil sposobni za pospeševanje interesov katoliške cerkve v naši monarhiji, nego on; nihče niti v sanjah ni mogel dvomiti nikdar, da hodi on tisto pot, katero odobruje toliko Avstrija, kolikor Rim, in vendar so bili Madjari in Bismarckovi dosegle, da je bil pokaran z najvišjega mesta zastran pozdrava na slovensko društvo, ko je praznovalo devetstoletnico krščanstva v Rusiji. Strossmayer je bil prepričan, da s takim pozdravom izpolni dolžnost velikega prelata, ki deluje v smislu Leona XIII. On je bil tako preverjen o pravilnosti svojega postopanja, da se je stante pede opravičil z besedami: „Moja vest je mirna.“

V tem pa je razlika med nadškofom dr. Stadlerjem in Strossmayerjem: Stadler prekljuje svoje trditve in kaže, kakor da bi se bil prenačil, dočim je Strossmayer ostal pri tem, kar je bil izjavil in radi česar je bil ostro grajan! — Drugače pa je pritisk za oba hierarha hrvatske prihajal in prišel od jednih in istih protislovenskih faktorjev. Vedenje Strossmayerjevo njemu ni škodovalo in mu ni moglo škodovati; nadškof dr. Stadler pa je sam sebi s svojo izjavo največ škodoval. Ali je usoda ironije opravičena ali ne, o tem ne bomo sodili; Strossmayer pa si je vsekar ohranil simpatije pri slovenskih narodih, in njegove zasluge v cerkvenem pogledu so vspešne z zaslugami za slovensko kulturo.

Kar se dostaje zaslug za tradicionalno avstrijsko politiko, sta Strossmayer in Stadler delaveca v smislu te politike, ker se jednako potezata za katoličanstvo. Stadler še posebej ni zaslužil, da bi ga grajala avstrijska diplomacija; in če je storila to, gotovo je graja prišla težko od srca.

Pl. Kallay je pač najmanj zadovoljen s to grajo; saj je Kallay tisti, kateremu zvesto služi dr. Stadler. Kallayeva politika se v vsakem pogledu popolnoma pokriva s delovanjem nadškofa dr. Stadlerja. Na to stran sta si prišla gr. Goluchowski in Kallay navskriž, a Goluchowski je storil, kar so zahtevali Madjari in drugi.

Avstro-Ogerski Slovani imajo malo svojih sinov med višini cerkvenimi dostojanstveniki, a še manj takih, ki bi negledali bolj na druge činitelje, nego na svojo slovensko pastvo. Med temi prelatijah deluje največ proti interesom slovenskih narodov, a kljub temu jim ne priznanašajo z grajami, čim sostorili kakor kak, ki ne slovenskim činiteljem ni po godu. Strossmayer je ostal radi tega, da

se čuti vernega sinu svojega naroda, še posebej le na stopinji škofa, v tem ko ima zaslug za cerkev katerega si bodi kardinala, ki je kedaj deloval.

Nauk, ki ga morejo viši pastirji slovenske krvi, postavljen slovenskim pastvami, za jemati iz osebe Strossmayerja in sedaj Stadlerja, je pač ta, da morajo misliti, da so vendar le sluge še višjih činiteljev in da bi bilo celo za nje dobro, ako bi premišljevali, na kateri strani naj bi kazali svojo gorečnost? Ravno poti, katere se jim priporočajo še posebej, bi jih morale bodriti na premišljevanje, zakaj se jim priporoča ta ali ona smer? Nadškof dr. Stadler ima sedaj priliko premišljevati o svojem dosedanjem delovanju. Morda pa je vrelo premišljevati tudi besede kneza Nikole I., katere je bil isti izustil, ko je papež povrnil zavodu sv. Hieronima staro ime ilirskega zavoda; knez Nikola je namreč kar kratko zatrdil, da bodnost pokaže, da-li ni ime „ilirskega“ zavoda pravo. No, o tem v drugi zvezi.

Ypsilon.

Shod v Dekanih.

(Zvršetak.)

In če kje, bi moral biti narod ravno v tej občini dekanjski značajan. Tu so bili začetki borbe za osamosvojenost našega naroda v Istri, tu so bili začetki naših volilnih borb. Tu je bil prvi shod, tu se je določila prva narodna kandidatura — ko je bil naš dični Spinčić proglašen kandidatom. (Živjoklici.)

Ni nam treba iti daleč, ako hočemo videti izgled narodne značajnosti in rodoljublja. Poglejmo v bližnjo Dolino. Tudi tam so bili povodom občinskih volitev dve stranki, ki si se pobijali neizprosno, brez parda. V občinskih stvareh so imeli vrnaka svoj program, v narodnih stvareh pa — skupni program. Kmalu po občinskih volitvah so bile volitve poslancev. A uprav divno je bilo videti, kako so isti možje, ki so si na občinskih volitvah stali nasproti kakor sovražniki, ali bratski in zločno na volišče ter so oddali kakor en mož svoje glasove za kandidata, proglašene od vodstva naše narodne stranke.

In povdariti treba zopet in zopet, da za vršenje častne službe občinskega odbornika treba tudi sposobnosti. Vedno treba imeti

pred očmi, da je čast tudi breme. Tu treba izpraševati svojo vest: sem-li sposoben za to? Pa še v nekem drugem pogledu treba vprašati svojo vest, namreč: sem-li dovolj neodvisen?! — To je važno, sila važno.

Govornik se noče utikati v notranje stvari občine. Občinarji naj se dogovore med seboj in volijo. In sicer bi bilo po govornikovem mnenju najbolje, ako bi si vsaki razred posebej določil kandidate; tako bo najmanj zmešnjave. Zlasti pa treba opozorjati tu na določbo, da oni, ki „dobiva javne ubožne podpore, ne more biti voljen.“

Govornik opozarja, da imamo v Istri hrvatsko-slovenskih občin, ki so naravnost uzorno upravljane, tako, da jim tudi nasprotniki ne morejo odrekati priznanja. O upravi občine Buzetke n. pr. se je izrazil sam deželni glavar Campitelli, da je „un modello“, in sicer je storil to vsprilo italijanskih poslancev. Tudi občina dekanjska naj postane tak „modello“. Na mesto dosedanjih nerednosti — katerih ni možno tajiti, ker jih je konstatiral tudi odposlanec dež. odbora — naj stopi uprava, ki bo strogo odgovarjala vsem deželnim in državnim predpisom. Dolgo časa že traja v tej občini borba za red. Ali oblasti so cincale in cincale. Kako vse drugače je bilo tu postopanje oblasti, nego pa n. pr. v Podgradu, kjer niso nič cincale, da-si je bilo jasno, da vse zatožbe proti županu Jenku izvirajo le iz zavisti ter osebnega in strankarskega sovražstva. Govornik je navajal tu vrsto raznih pritožb oziroma prošenj, uloženih, da se enkrat v tej dekanjski občini napravil red. Slednjič smo vendar pritirali do tega, da si morete sami napraviti red. Sedaj je čas, da si izvolite prave močje. Tu je govornik prečital pismo g. državnega poslanca Spinčića, ki poklada voditeljem na srce, naj store vse možno za arežen vseh volitev.

Gosp. posl. Kompare je nadaljeval svoj poučni in navduševalni govor pričajoč o topli ljubezni do te občine — nekako tako-le:

Možje! Tu v Dekanih se je sestavil naš slovenski program, tu so bile določene prve naše kandidature. Tu se je razvila narodna zastava. Nikogar nočem dolžiti izdajstva, ampak pozivljam le vse one, ki žele, da Dekani postane uzorna občina, naj tudi pridejo res na volišče! Pošteno prepričanje samo ne zadostuje. To ima svojo veljavo še le potem, ako smo mu dali izraza na volišču. Narod naš v Istri, narod v Primorju,

vprašanje svoje prijateljice! Saj ni bila nikakaj tajnost, da je Alfred bil strastno zaljubljen v lepo in duhovito komteso, in da se je tudi njej priljubil spodobni in vitki mladenič. Vse je mislilo za gotovo, da Alfred zaprosi roko komtesino, a evo, sedaj se je zgodilo drugače.

Molče sta obe devojki obrnili v park.

II.

Medtem se je kočija vstavila na dvorišču in iz nje je izstopila starijaka, dobro rejena gospa, visokega stasa in močnega telesa. Njen obraz, na katerem so se videle sledi nekdanje rdečice, je pričal o veliki odločnosti in nezlomljivi volji. Popolnoma nasproten tip grofice Ane. To je baronica Andrina Winter, vlastelinka sosednjega posestva Borkovac.

Za njo je skočila s kočije, s prirojenostjo in iz nje je izstopila starijaka, dobro rejena gospa, visokega stasa in močnega telesa. Njen obraz, na katerem so se videle sledi nekdanje rdečice, je pričal o veliki odločnosti in nezlomljivi volji. Popolnoma nasproten tip grofice Ane. To je baronica Andrina Winter, vlastelinka sosednjega posestva Borkovac.

da ves narod v skupni domovini pričakuje od vas, da storite svojo dolžnost. Kajti, kolikor bolj se krepe občine, tem bolj se krepi ves naš narodni organizem, tem več nade je, da pridemo tudi drugod do veljave.

Tu je sledil jako poučen sestavek o nalogah občinskih zastopov v sedanjih dobah. Nekdaj so si županje na palice rezali znamenja in vse je šlo dobro. Danes ni več možno tako. Krivo je tudi mnenje, da je občinski zastop že storil svojo dolžnost, ako točno opravlja vse tekoče posle svojega lastnega in prenešenega delokroga. Nam treba gospodarske organizacije, treba nam gospodarskih zadrug, treba nam mlekarških zadrug, treba nam organizirati razprodavanje naših poljskih pridelkov. Za vse to pa more izhajati inicijativa ravno od občinskih zastopov. To je sila važna stran naloge naših občinskih zastopov. Zato treba, kakor je bilo povdarjano, da se onih 30 mož, ki pridejo v občinski zastop, zavedajo, da je s to častjo združeno veliko breme in torej tudi velika odgovornost pred narodom! Občinske uprave so prišle na nove poti. One morajo vstrezati zahtevam časa, ker le tako so uplívne tudi na zunaj in uživajo respekt v javnosti in na vseh oblaših. Če so ugledne, so tudi uplívne, in če so uplívne, dobivajo tudi zaslonbo pri višjih činiteljih. Tu je govornik navel razne podpore, ki so jih dobile občine Buzet, Podgrad, Marezige, vzlie temu, da so odločno narodne. Ali ponašajo se z dobro upravo in od todi respekt do njih.

G. vornik je zaključil: Današnjemu shodu je bil le poučen, informativen namen. Vi pa skrbite, da se volitve izvrše tako, da druge zavedne slovenske in hrvatske občine dobe v Dekani vredno sestrice zaveznice. V to pomozi Bog! (Viharno vsklikanje, ploskanje in živjoklici!)

G. Andrijašič je na to — naglasivši, da nam primajkuje inteligence — apeliral do svečeništva in učiteljstva, naj pomagata, da z združenimi močmi dosežemo svoj cilj.

G. Josip Tuškan je predlagal, naj zbor izreče iskreno zahvalo gospodu poslancu Komparetu in zastopnikom pol. društva „Edinosti“. Zbor je pritrdil temu predlogu trikratnim navdušenim živjoklicem, na kar je g. predsednik Košane zaključil ta prelepi in pomembni shod zahvalivši zborovalce na uzornem vedenju in na pažnji, s katero so sledili razpravam.

nega obraza, na katerem se je širila lahka rdečica, a blagega in milega pogleda, kakor pri detetu katero želi le to, da se drugim prikupi in omili.

Stari prijateljici sta se pozdravljali srčno. »Prišla sem«, je rekla baronica, »ker vem, da ti ne prideš k meni... kakor navadno... Kdor te želi videti, mora priti v tvojo eremitažo...«

»Jaz ne zahajam nikamor« je odgovorila grofica, »velika redkost je, ako sem se kam odpeljala. A zato me vedno veseli, ako me obiskujejo moji dobri znanci... A, glej Ljubica!« je rekla sedaj grofica deklici, katere je medtem skromno, da, ponižno pristopila in poljubila grofici roko. Ta jo je en hip motrila z milostivim pogledom, ki pa ni bil prost neke primesi. Vest o njeni močovitosti z baronom jo je vendar užalostila. Tudi ona je živela v nadi, da si Alfred izbere Melito, katere se mu je toliko omilila, a sedaj se je pokazalo, da ne more izbirati brez tete.

»Lepa je!« je rekla grofica potihno, da se je komaj čulo.

»To je najmanj« je odgovorila baronica, »a je tudi pridna in dobra. Moram jo pohvaliti pred njo samo... Hernala je res izvrstno urejen zavod. (Pride še.)

PODLISTEK.

MELITA.

Povest iz naše dobe.

Spisal Josip Evgen Tomić; prevedel Radi.

Prvi del.

I.

V tem se je pod gričem, pod katerim je vodil pot v dvor, pojavila kočija Andrina, katerej ob levi je sedela njena po-hčerjenka; blizu njih ob strani je jahal Alfred.

Melita, opazivša jih, je vzela Elo pod pazduho in z brzimi koraki je odkorakala z njo proti parku, ki se je razprostiral na desni strani dvora.

»Kam me vodiš?« je vprašala Ela komteso.

»Nočem jih čakati...« je odvrnila Melita, sileča naprej. »Zoperno mi je.«

»Se-li sidiš na Alfreda?« je rekla Ela zaupljivo.

»Jaz?... Ne razumem te.«

Melita je izustila te besede s tako mirnim in hladnim tonom, da je Ela ni nič več izpraševala dalje. A kako je vendar ta hip vrelo in kipel v njej, kako dobro je umela

Politični pregled.

V Trstu, 31. maja 1902.

Državni zbor. Gosposka zbornica. Predsednik si je izprosil v včerajšnji seji pooblaščenje zbornice, da francoskemu narodu izrazi sočutje povodom katastrofe na otoku Martinique. Potem so razpravljali o proračunu za leto 1902 in so govorniki peli hvalo sedanji vladi. Dvorni svet. Musafia se je potezal za italijansko vseučilišče v Trstu in je zahteval od vlade, naj čim prej predloži načrt na osnovu tega vseučilišča.

Na to je govoril ministerki predsednik dr. Körber jedno svojih sladkih govorane, v kateri je povdarjal svojo željo, da bi se vzravnavale zahteve vseh narodnosti. (Kakor pa uče dejstva, je bila ta želja g. Körberja dosedaj jako platonične naravi, praksa pa prav odločno nemška.)

Vlada da je tudi odložena lotiti se rešenja najtežavnijih vprašanj, da dobi potem trdna tla za velike naloge, ki čakajo zakonodajo. Govor o nagodbi z Ogrsko je mož še precej korajžno rožljat se sabljo. Povdarjal je sicer potrebo in korist gospodarske skupnosti za obe polovici, ali ni mogel prikrivati zbornici svoje skrbi radi izida pogajanj. Mirno vestjo lahko zagotavlja, da se v nobeni točki nečemo dotakniti posestnega stanja Ogrske, ali zahtevamo, da se odstranijo vse nejasnosti, ki se morejo tolmačiti na škodo Avstrije. Tudi v carinskem tarifu se treba ozirati na pogoje naše gospodarske ekzistence. To zahtevamo, od tega ne odstopi vlada v nobenem slučaju. Zahtevati pa je tudi hiter sklep nagodbe, da ne nastane pogubno nasilno stanje. Na kratko: mi smo pripravljeni iti do skrajne meje odjenljivosti, da se ohraniti skupnost in prijateljstvo ali odklanjamo tako skupnost, ki nam ne daje priti do miru in ki v resnici ni skoro nikaka skupnost.

Govorniku so čestitali velmožni gospodje v gosposki zbornici. Tudi nam se zdi simpatičen mnogokateri akcent. Ali neka misel nas spremlja vedno in ta nas dela neverne Tomaže; misel namreč, kako je gospod Körber v zadnjih časih prav energično porožljat s sabljo, a ko je trebalo zamahniti, mu je ista — obtičala v nožnici.

Zbornica poslancev. (Nadaljevanje včerajšnjega brzojavnega poročila.) — Mej došlihi spisi včerajšnje seje je bil nadalje zakonski načrt glede povišanja penzij državnim civilnim uradnikom (učiteljem na državnih šolah), orožnikom in pisarniškimi slugam na orožniških uradih, kakor tudi državnim civilnim uslužbencem, spadajočim v kategorijo slug. Po tem zakonskem načrtu se zboljšajo tudi penzije državnim uradnikom v petih najnižih plačilnih razredih. Drugi zakonski načrt, ki je bil predložen v včerajšnji seji, se tiče povišanja penzij udov državnih uradnikov.

Posl. Choe in Daszynski sta interpelirala radi izganjanju avstrijskih podaničkov iz Nemčije. Z ozirom na to, da minister za vnanje stvari ne stori ničesar proti temu izganjanju, pozivljajo interpellanti ministerkega predsednika, naj zahteva od svojega tovariša v ministerstvu za vnanje posle, naj energično nastopa na nemški vladi proti izganjanju čeških in poljskih delavcev iz Nemčije.

Na to je zbornica nadaljevala razpravo o zakonskem načrtu glede inženjerskega naslova ter je sklenila, da se načrt vrne naučnemu odseku. V razpravi glede odprave trgovine na termine je posl. vit. Kinek zatrjeval, da se po odpravi trgovine na termine na dunajski borzi znatno zmanjšajo kupčije ter da bo od tega imela korist budimpeštanska borza. Posl. Schaffl je govoril o škodah, katere prizadeva kmetovalcem trgovina na termine, istotako posl. Heinrich. Ko je govoril še poljedelski minister Giovanelli o potrebi reforme norm za borzne kupčije, je bila seja zaključena.

Iz ogrske delegacije. V včerajšnji plenarni seji ogrske delegacije se je nadaljevala razprava o proračunu ministerstva za vnanje stvari.

Del. Hollo je zatrjeval, da je ravno trozveza kriva, da se mora toliko trošiti za oboroževanje, ker so Francija in druge države ravno v strahu pred trozvezo začele oboroževati se; tako da je bila tudi naša država primorana posnemati druge države. Govornik je zatrjeval, da je tudi pangermanska agitacija posledica trozveze.

Ko je še ogrski ministerki predsednik pl. Szell polemiziral s predgovornikom, bila

je razprava zaključena in je delegacija z veliko večino vsprejela proračun ministerstva za vnanje stvari. Istotako je bil vsprejet tudi odtok predlog, da se odobruje politika ministra za vnanje stvari ter da se mu izreka zaupnica.

Tržaške vesti.

Tržaški mestni svet je imel sinoči svojo VIII. javno sejo. Po prečitanih zapisnika zadaje se je priobčil župan zahvalo tukajšnjega francoskega konzulata za dar žrtvam katastrofe na Martinique v prilog. Nadalje je prijavil župan, da se I. podžupan dr. Luzzatto ni dal pregovoriti, da bi umaknil svojo demisijo. Svetov. Venezian je, izreka svoje obžalovanje na tem, predlagal, naj se dru. Luzzattu na slovesen način izroči zahvalna adresa za pridobljene zasluge. Proti temu predlogu sta glasovala le navzoča slovenska svetovalca Dollenz in Ivan Goriup.

Preidši na dnevni red so vzeli v razpravo predlog svet. Gairingerja za sestavo enquete, ki naj določi, koga zadevuje odgovornost na nakupu Rumerjevega zemljišča za gradnjo deželne norišnice. Ko je predlagatelj utemeljil svoj predlog, je svet. Benussi opravičeval svoje svojedobno glasovanje, češ, da se je, kakor nestrokovnjak, moral zaupljivo zanašati na predložena menenja strokovnjakov. Sedaj je za enketo, ali odgovornost zadevuje le mestni svet v njegovit edanji sestavi. Tudi svet. Venezian se je izrazil za enketo. Tudi po menenju njegovem mora nositi odgovornost mestni svet v tedanji sestavi, ne pa posamični tedanji predlagatelj. Ti so mogli grešiti, ali grešili so le v dobri veri.

Govornik je Gairingerjevemu predlogu nasvetoval dodatek, naj bi enketa, ako ne najde nikogar, ki je postopal mala fide, določila, da li besede Gairingerjeve ne pomenjajo napada na poštenje mestnega sveta. — Richetti je menil, da imenovanje enquete nima pomena, ker ni navedeno nobeno ime, na katero bi mogla pasti odgovornost. Tudi svet. Spadoni je pričakoval, da se bodo navajala imena in konkretne tožbe; sicer pa je za enketo. Po izjavi svet. Gairingerja, da on noče biti javni tožitelj, ker je to stvar enquete, je bil predlog vsprejet z dodatkom Venezianovim.

Svet. Spadoni je predlagal, naj se tudi eden zastopnikov okolice izvoli v enketo. In tu se je zgodil čudež: slavna zbornica tržaška je pozdravljala ta predlog z bravo-klici. Bil je torej vsprejet.

Ponudbo lastnika znane zasebne zastavljalnice Dussicheve za nakup mestne zastavljalnice je zbornica odklonila.

V razpravo projektu za gradnjo mestne zastavljalnice na prostoru nekdanjega »zele-nega hriba« so sklenili, naj se poročilo tiskano dopolnje svetovalcem in pride stvar v razpravo v prihodnji seji.

Na predlog municipalne delegacije so dovolili pogorelecem v Fiera di Primiero 1000 K. Seja je bila zaključena ob 9. uri zvečer.

Kozel — čuvar trave! »Piccolo« se je te dni silno razvnel. A veste kaj?! Sem mu jemlje moreča skrb za — svobodo katoliške cerkve. Vrlina z lesnega trga ima svojega zaupnika: »un amico, che conosce lo slavo«. Kakor ravnatelj kakega cirka privaja pred občinstvo kakega medveda, tako privaja »Piccolo« tega svojega »amica« vedno tedaj, kadar — hoče kaj citirati iz »Edinosti« ali polemizirati znjo. Ker nas noče kar imenovati, ali celo polemizirati z nami direktno, pa mora tisti »amico« služiti kakor »medium«. Pa naj bo, no, ter prosimo »Piccola«, naj sporoči svojemu »amicotu«, da ga pustimo prav lepo pozdraviti.

Torej »amico« je sporočil »Piccolu«, da je posnel iz slovenskih listov, kako da je vlada pritisnila na ordinarijat radi zastave sv. Cirila in Metodija. »Piccolu« pa se cedijo doli po licu kakor grah debele solze, ker vidi svobodo cerke v nevarnosti.

Ali ste ga videli kozla, ki se predstavlja svetu kakor čuvar zelene trave! Ali ste jih videli te krokodilove solze! Torej tako! Dokler je vsaki umazan Žid utikal svoj nos v stvari katoliške cerkve, dokler so židovska glasila ob vsaki priliki pošiljala zapovedi škofskemu ordinarijatu, dokler je židovska camorra vsaki hip nastavljala škofu revolver na prsa in prirejala poulične demonstracije in revolucije — ko je letelo kamenje v škofjsko palačo —, ako jej ni bil na uslugo, dokler so Židje gospodarili v katoliški cerkvi

in dogospodarili tako daleč, kakor kažejo rojanski izgledi, dokler so interese cerkve upravljali nje sovražniki: o, dotlej ni bila svoboda cerkve čisto nič v nevarnosti!

Ko so pa sedaj vladni činitelji baje nekoliko pritisnili na ordinarijat, naj se vendar nekoliko osamosvoji od usodnega vpliva Židov in camorre, naj setorej zave svoje pravice do svobode: glejte, sedaj je svoboda cerkve v nevarnosti!!

To je že infamija do skrajnosti, to je insult, zalutan v obraz vsemu krščanskemu prebivalstvu, to je kričev izgled, do kje že sega židovska predrznost, ako židovsko glasilo zahteva, da naj naše verske in krščanske institucije občutijo kakor »svobodo«, ako so v zavisnosti in suženjstvu Čifutov! Cerkev je torej svobodna le tedaj, če je — dekla, sužinja Čifutov!! Ali ni tu impertinenca na višku?!

Žid, zaščitnik svobode katoliške cerkve — kozel naj bo čuvar zelene trave! »Piccolo« v poziciji protektorja cerkve: če ta misel sama je tako šegava, da bi se moral človek smejeti od srca, ako bi ne bilo tako neizrečeno žalostno, da so Židje mogli gospodariti v katoliški cerkvi in tudi dogospodariti in dovesti tržaško cerkev do tja — kjer so se pričenjali dogodki pri sv. Jakobu, katerih dogodkov klasična priča je bil veleč. gosp. župnik Hrovatin, in katerim zaključek se je vršil — v sodnih dvorinah in zaporih.

Pogreb preč. g. mons. Ivana Trevna v Idriji. Prejeli smo nastopno poročilo: Pogreb se je vršil v sredo v jutro ob veliki udeležbi! Najugodnejši utis na občinstvo je napravila navzočnost deputacije od sv. Ivana, sestoječe iz gg. mestnega svetovalca Iv. M. Vatrovca in njegovega brata Josipa, g. Antona Trobca, svetoivanskega cerkovnika, in g. Šubana. Lepo znamenje spoštovanja, ki je je užival pokojni gospod pri svojih nekdanjih župljanih. — Med duhovniki smo opazili č. g. Andreja Furlana, duhovnika iz Trsta. — Pogrebno svečenost je opravil ob obilni asistenciji veleč. gosp. dekan Arko — kateremu smo iz srca hvaležni za krasni govor, v katerem je slavil kreposti in zasluge pokojnega gospoda! Ob tej priliki naj omenim, da tako krasnega cerkvenega petja, kakor ga imajo v Idriji, nismo slišali še nikjer. Glavna zasluga gre za to navdušenemu povspeševatelju pravega cerkvenega petja, preč. gospodu dekanu Arkotu!

Štrajk zidarjev. Iskrenim obžalovanjem moramo danes beležiti vest, da se je štrajk zidarjev usodno zasukal, vse drugače, nego bi bili želeli v interesu delavcev, v interesu delodajalcev, v interesu javnosti, in ne v zadnji vrsti: v interesu podjetniškega duha, onega duha, ki oživlja in povspešuje oboje-stranske interese.

Kakor je znano, so zidarski delavci pred kratkim predložili svojim delodajalcem spomenico, v kateri so zahtevali poboljšanje svojih razmer. V glavnem so delavci zahtevali poboljšanje dnin in sicer tako, da bi dobivali delavci prve kategorije 5:20 K, druge kat. 4:60 K in tretje kat. 4 K daine, pomnožni delavci pa bi dobivali 3:20 K, ženske 2:40 K in vajenci v dobi od 17. leta naprej 2 K dnine. Poleg tega so zahtevali v svoji spomenici, da oni delavci, ki delajo na nevarnih mestih, dobivajo 50% poviška od svojih dnin. Delavni čas naj se v poletnem in pozimskem času določi od 7. ure zjutraj do 5. ure popoldne z jednournim počitkom o poludne.

Delavci so, še predno so dobili odgovor na svoje zahteve, stopili v štrajk.

Kakor smo sporočili že včeraj, so delodajalci dne 29. t. m. odgovorili na te zahteve delavcev, katere so deloma vsprejeli, deloma pa odklonili.

Kar se tiče povišanja dnin, delodajalci niso privolili v razdeljenje v kategorije, temveč so ponudili 10%, oziroma 15% poviška na vse dosedanje dnine; in sicer 10% za osem poletnih mesecev in 15% za 4 zimske mesece. Deveturno delo so delodajalci dovolili, a tako, da se bi v mesecih od novembra do koncem februarja delalo 8 ur, vse ostale mesece pa 9½ ure, kar bi povprek prišlo 9 ur dnevnega dela skozi vse leto. Ob izvenrednih praznikih niso delavci primorani delati, delo pa je določeno za take dni na 7 ur za navadno daino. 50% povišanja delavcem, ki delajo na nevarnih mestih, delodajalci niso hoteli dovoliti. To so v glavnem ponudbe delodajalcev. Delavci so te ponudbe

odbili in sicer v glavnem radi tega, ker so jim delodajalci ponudili 15% poviška le za pozimske mesece, ko se malo dela, za vse ostale mesece, kadar se največ dela, pa le 10% povišek. Glede povišanja dnine zahtevajo sedaj delavci 20% poviška.

Sinoči so se sestali delodajalci, da razpravljajo o spremenjenih zahtevah delavcev ter so sklenili, da ne morejo nikakor ponuditi več, nego so ponudili v svojem prvem odgovoru, ker da bi vsako večje povišanje dnin postalo nevarno obstanku zidarske obrti. Vsled tega pozivljajo zidarji delavce, naj zaprično zopet delo čim prej ter izjavljajo, da veljavnost svoje obveze za izvedenje ponujenega zboljšanja podaljšujejo do 7. junija t. l.

Stvar je torej zadobila velekritično lice. Ako v teh dneh ne pride do kakega arrangementa, je neizogibna velika škoda — ta škoda bo velika ne le na sebi, (zirom na ta konkretni slučaj, ampak tudi ozirom na posledice, ki se utegujejo občutiti še v daljnji bodočnosti v vsem gradbenem gibanju v našem mestu. A z večjo ali manjšo živahnostjo na tem polju so v zvezi interesi mnogo tisočev ljudij! V občem interesu in z odkritim zadoščenjem bi pozdravljali torej, in veliko zaslugo za skupno korist bi si pridobil oni, ki bi v tem zadnjem hipu preprečil zlo in omogočil kakov arrangement.

P. S. Pred zaključkom lista doznajemo, da so delavci danes sklenili nadaljevati štrajk.

In zopet šolsko vprašanje. Kam naj zahajajo otroci, dovršivši slovenske ljudske šole v Bazovici, v Trebčah, na Opčinah, na Proseku, v Sv. Križu, v Škledju, na Katinari, pri sv. Ivanu, v Rojanu, v Barkovljah in pri Sv. Jakobu?!

Na občinskih slovenskih šolah se uče sicer laški po dve uri na teden, ali jasno je, da v teh dveh urah na teden se niso mogli toliko priučiti laškemu jeziku, da bi mogli z vspehom in koristjo slediti pouku na srednjih šolah z laškim učnim jezikom.

Na laške srednje šole torej vendar ne morejo, ker jim laški jezik dela nepremagljive ovire. Na nemške srednje šole tudi ne morejo, ker ne znajo nemški.

Zakaj nočejo dati nam ubogim Slovenceem slovenskih srednjih šol, da bi mogli naši otroci biti deležni pouka na srednjih šolah? Zakaj nočejo dati tržaškim Slovenceem niti ljudskih slovenskih šol, temveč silijo naše otroke v laške in nemške šole? Zakaj vse to? Če hočete biti gospod, bodi najprej Nemeec, ali Lah, drugače pasji krave! — tega se drži slavna gospoda, ki hočejo, da bi nam gospodovala še nadalje, kakor so nam dosedaj. Na svidenje! (Opozarjamo čitatelje, da imamo pripravljenih več takih drobnih sestavkov — pisanih popularno, a vendar zanimivih za vaakogar — o perečem šolskem vprašanju. Op. ured.)

Memorijal mesarskih delavcev. Mesarski delavci, katerih je v našem mestu okoli 350, izdelali so spomenico, katero predložijo gospodarjem in v kateri zahtevajo zboljšanje dnin, odpravo navade, da se nosi meso na stanovanja odjemalcev ter zavarovanje delavcev v zavarovalnici za nezgode. Spomenica zahteva odgovor tekem 15 dni.

Priporočamo! Pišejo nam: Minolo sredo zjutraj je šel delavec Ivan Vatrovec po ulici Riborga. Ko je prišel pred novo mestno šolo, je opazil nekega mladeniča, ki je trgal z zida slovenski lepak in si z odtrganim kosom pajirja, obrisal nos, menda v znamenje, da je mladi mož — sin kulture!! Mož je menda hotel na ta način izraziti svoje zaničevanje naše nu jeziku, a se je revše umazalo le samo sebe! A skupilo je še nekaj, kakor je razvidno iz sledečega: Vatrovec se je stvar tako gabila, da je smatral za svojo dolžnost pozvati redarja in ta je prijel lahonskega junaka v osebi brivca Karola C., pošljoč ga v brivnici ulica Riborga št. 19.

Prišedši na redarstveni urad je junak 2000-letne bruture tajil umazani čin; ali pozneje je priznal, da je res odtrgal lepak in si z istim obrisal — nos!

Rekel je pa, da je bil lepak že prej raztrgan in da si je brisal nos — za potrebo!!

Redarstveni uradnik je opisal ta res junaki čin mladega Lahona in je moža izpustil na svobodo — potem, ko je redar izjavil, da pozna junaka!

Mi smo hvaležni preprostemu delavcu in poštenjaku Vatrovcu, da je storil svojo na-

[illegible]

Na najvišje povelje Njegovega

c. in kr. apostolskega Veličanstva

XXII. ces. kr. državna loterija

za skupne vojaške dobrodelne namene.

Ta denarna loterija, ki je jedina v Avstriji zakonito dovoljena, obsega 17 822 dobitkov v gotovini v skupnem znesku 442.850 kron. Glavni dobiček znaša v gotovini:

200.000 kron

Žrebanje nepreklicno dne 12. junija 1902. Jedna srečka stane 4 krone.

Srečke se dobivajo pri oddelku za državne loterije na Duna u. III., Vordere Zollamtsstrasse 7 in v loterijskih kolekturah, v tobakarnah, pri davčnih, poštah, brzojavnih in železniških uradih, v menjalnicah itd.; igralni načrti gratis za kupce srečk.

Srečke se dopoljuje poštne prosto.

C. kr. loterijska direkcija
oddel. k za državne loterije.

Stavbinsko
podjetje

G. TÖNNIES

Stavbinsko
podjetje

Ljubljana.

Trgovarna za mizarstvo orodje in parkete, stavbinsko in umetno ključarstvo.

Delavnica za konstrukcijo železa itd.

Sprejemamo naročila za vsakovrstna mizarstva dela kakor: kompletna okna za cele stavbe in izločna okna na vrteno, vrata, portale, oprave za prodajalne in druge pohištva v vseh slogih. — Podovi mehki in trdi vseh vrst kakor: desice, parkete, od jermena in navadnega lesa. Kompletna stavbinska kovaška dela, stopnice, ograje, žične mreže, železne zatvornice na vrteno ita. itd.

Preračuni brezplačno.

Reference prve vrste na razpolago.

Velikanski izbor raznega pohištva

spalne in jedilne sobe, svetlo ali
megleno politirane.

Bogat izbor

divanov, okvirjev, ogledal, stolic,
stenskih ur

se nahaja v dobroznani

zalogi pohištva

Rafael Italia

Trst - ul. Malcanton št. 1. - Trst.

Zahtevajte povsod

voščilo (biks)

v korist družbi sv. Cirila in Metoda, katero je najbolje in najceneje. V Trstu je prodajajo gg. trgovci J. Prelog, Anton Furlan, Žgur & Popatnik, Matija Milonig, Andrej Urdich, Alojs Plesničar, Bambič Jakob, Kranjc Josip, Kocjančič Josip, Ivan Tomažič, Anton Cek, Emil Cumar itd.

Glavna zaloga:

tvrdka J. Drufovka v Gorici.

POZOR!

Udobiva se v velikih množinah in po ceni, da se ni bati konkurence: romansko žeplo, dvakrat rafinirano, angleška modra galica, prve vrste slastični trakovi za cepljenje trt, mehi za žvepljanje, gumizijeve cevi za žvepljanje z modro galico, fef rjevo spno (imn-vano Futterkalk) za pitanje in jašenje niše za vsakovrstne domače živali esence za prirejanje kisa, vinški cvet, šipe in žblji v velikem izboru, barve čopiči, mila, mineralne vode, sveče, šmir za vozove, ščetke itd. itd. Za razprodajalce po znižani ceni.

Drogerija (mirdila) c.)

EMIL CUMAR pok. FRIDERIKA

Trst, ul. Belvedere 37, podružnica Opčina 212

Varstvena znamka: SIDRO.

LINEMENT. CAPSICI COMP.

iz Richterjeve lekarne v Pragi

priporočano **izvrstno, bolečine blažeče mazilo** dobiva se po 80 stot., 1.40 K in po 2 K po vseh lekarnah.

Pri vkupovanju tega povsod priljubljene domačega zdravila naj se pazi edino le na originalne steklenice v zavrtki z našo varstveno znamko „SIDRO“ iz Richterjeve lekarne in le tedaj je gotovo, da se sprejme originalni izdelek.

Richterjeva lekarna pri zlatem levu v Pragi

Elizabetinska ulica 5.

Gosp.

Leksarna Piccoli
Ljubljana.

Vaše železnato vino sem uporabljal z izvrstnim vspehom pri moji soprog, katera je dolgo časa nerazvna. Prosim Vas, da mi dopošljete po pošti še šest steklenic zgoraj imenovanega vina.

Dr. F. Färber

c. in kr. stalni zdravnik.

V GORICI, dne 16. junija 1901.

Razprodaja se v lekarnah v Trstu, Istri, Dalmaciji, Primorskem, Gorjskem in Tolminskem po K 2.40 steklenica.

GORIŠKA LJUDSKA POSOJILNICA

registrovano društvo z omejeno zavezo,
v Gorici

Gospodsk. ulica hšt. 7., I. nadst.
v lastni hiši.

Hranilne vloge sprejemajo se od vsacega če tudi ni član društva in se obrestujejo po 4 1/2 %, ne da bi se odbijal rentni davek.

Posojila dajejo se samo članom in sicer na menjice po 6 % in na vključbo po 5 1/2 %.

Uraduje vsaki dan od 9. do 12. ure dopol. in od 2. do 3. ure popol. razven nedej in praznikov.

Stanje hran. vlog leta 1900. Kron 1,263.563
Poštno-hran. račun št. 837.315.

Anton Breščak

v Gorici, Gospodsk. ulica št. 14 in ulica Veturini ima v zalogi v veliki zbirki pohištvo vseh slogov za vsak stan od najboljšega izdelka. V zalogi ima: podobe na platno in šipe, ogledala, žime palatno, razne tapetacije itd. Daje tudi na obroke.

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z omejenim poročstvom.

ulica S. Francesco št. 2, I. n.

Telefon 952.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, če tudi ni ud zadruga in se obrestujejo po 4 %. Rentni davek od hranilnih vlog plačuje zavod sam. Vloga se lahko po 1 krono.

Posojila dajejo se samo zadrugnikom in sicer na vključbo po 5 1/2 %, na menjice po 6 %, na zastave po 5 1/2 %.

Uraduje ure se: od 9—12 dopoldne in od 3—4 popoldne.

Isplačuje se: vsaki dan ob uradnih urah ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.

Poštno hranilnični račun 816.004.

ADOLF HAUPTMANN

V LJUBLJANI.

Tovarna oljnatih barv, firneža, laka in steklarskega kleja.

Zaloga slikarskih in pleskarskih predmetov.
Ilustrovani ceniki so franko na razpolago.

Prodaja na debelo!

Prodaja na drobno!

Lekarnar Thierry (Adolf) Limited

pravo stolistno mazilo

je najjače mazilo, ki oblaži bolečine, jih hitro zdravi ter odpravi na človeškem telesu vse prirasle izrastke.

Vdobja se po lekarnah. Po pošti franko 2 lončka 3 K 50 stot.

Lekarnar Thierry (Adolf) Limited v Pregradi pri Rogatcu
(Rohitsch-Sauerbrunn.)

Naj se izogiblje ponarejanj ter pazi na zgornjo, na lončku utisnjeno varn. znamko in tvrdko.

Najboljše

stiskalnice za grozdje

in OLJKE so naše stiskalnice

— „ERCOLE“ —

najnovejšega in najboljšega sestava z dvojno in nepretrgano pritiskalno močjo: zajamčeno najboljšo delovanje, ki prekaša vse druge stiskalnice.

Najboljše avtomatične patentovane trtne brizgalnice

„SYPHONIA“ Avtomatična brizgalnica. ki delujejo same od sebe, ne da jih bilo treba goniti.

Stroji za grozdje, sadje in oljke. Mlin za Stiskalnica za grozdje. mastiti grozdje. Plugi za oranje in ogravo. Stroji za sušenje sadja in drugih vegetalnih, živiljskih in mineralnih pridelkov. Stiskalnice za seno, slamo itd. na roko.

Mlatilnice za žita, čistilnice, rešetalnice.

Slamorenica, ročni mlini za žito v raznih velikostih in vsi drugi stroji za poljedelstvo.

Izdelujejo in pošiljajo na jamstvo kot najnovejšo posebnega, izbornega, uresničenega, najbolj pripoznanega in odlikovanega

PH. MAYFARTH & Co.

c. kr. izklj. privilegovana tovarna za poljedelske in vinske stroje

Dunaj, II. Taborstrasse št. 71.

Odlikovani v vseh državah sveta z nad 450 zlatimi, srebrnimi in pohvalnimi kolajnami.

Ceniki z mnogoštevilnimi pohvalnimi pismi brezplačno.

Razprodajalci in zastopniki se iščejo povsod, kjer se nismo zastopani.

„Čuvati se pred ponarejanjem“.

Odlikovana
1894.

Odlikovana
1894.

1891.

Odlikovana tovarna

na vodno in parno silo z najboljšimi stroji iz prvih nemških tovarn

ter

velika zaloga vsakovrstnega pohištva Ivan Doljak v Solkanu pri Gorici.

Samostojna tvrdka brez vsake zveze z drugimi, ustanovljena l. 1889.

V lastni hiši. Lastne žage.

Tovarna razpolaga z mizarji, večimi od najnavadnejših do najfinejših del vseh slogov, enako z izvrstnimi strugarji in rezbarji in najbolj izurjenimi tapetarji, tako, da lahko prevzame in izvrši v najkrajšem času vsako delo vseh slogov; prevzame tu li mebliranje vil, prenočišč, uradov itd. z navadnim in najfinejšim pohištvom.

Za mizarje.

Velika zbirka obkladkov (remeša), strgarskih in rezlarskih izdelkov, za izdelovanje zrezanega in pooblanega lesa, vsakovrstnih okraskov, gol, korničev in vseh drugih mizarjskih potrebščin.

Vsaka konkurenca izključena, ker se dela samo iz lesa, posušenega v nalašč z to napravljene pečeh, ter se tvrdka drži gesla: Solidnost in točnost v postrežbi.

Vrhu tega se jamči za vsak posamezen kos. — Brzjavi: **Doljak — Solkan.**